

Graham Hancock a Robert Bauval

Velká hra dějin

ODHALENÍ SKRYTÝCH
VLÁDCŮ SVĚTA

Všechna práva vyhrazena. Tato publikace a všechny její části jsou chráněny autorskými právy. Žádná část této publikace nesmí být rozmnožována, uložena v rešeršním systému nebo dále předávána, a to v jakékoliv formě, jakýmkoliv způsobem, elektronicky, mechanicky, kopírováním, nahráváním apod., bez předchozího písemného souhlasu vydavatele. Osoba, která by učinila jakékoliv neoprávněné kroky v souvislosti s touto publikací, může být vystavena trestnímu stíhání a vymáhání náhrady za způsobenou újmu.

Vážení čtenáři,

vzhledem k obrovské šíři a rozmanitosti zdrojů, z nichž je v této knize citováno (doslovně a v nepozměněném znění), se v knize objevují rozkolísané varianty zápisu některých slov, zejména názvů děl, organizací, uskupení, osobních jmen, zeměpisných označení apod. Bibliografické odkazy na veškerá citovaná díla nalezne čtenář v poznámkovém aparátu.

Všechny citace z Bible byly čerpány z ekumenického překladu České biblické společnosti, dostupného na www.biblenet.cz.

Veškeré údaje uvedené v knize (zejména letopočty nebo data) jsou ponechány podle znění v původním vydání knihy, byť nemusí vždy odpovídat údajům podle jiných zdrojů.

Původně vyšlo jako The Master Game - Unmasking the Secret Rulers of the World

Copyright © 2011 Graham Hancock, Robert Bauval

Překlad © Petr Jochmann, 2016

Fotografie na obálce © shutterstock.com

© Nakladatelství ANAG, 2016

ISBN 978-80-7263-981-6

Mé matce Yvonne Bauval

Robert Bauval

Mému otci. Tvá láska a moudré rady mi moc chybí.

Graham Hancock

Poděkování.....	6
-----------------	---

PŘEDMLUVA: VELKÁ HRA DĚJIN

Úvod

<i>Velká hra dějin</i>	11
------------------------------	----

PROLOG: POSVÁTNÁ MĚSTA

Kapitola první

<i>Za oponou</i>	17
------------------------	----

ČÁST PRVNÍ: TAJNÁ VÍRA

Kapitola druhá

<i>Ztracený svět</i>	37
----------------------------	----

Kapitola třetí

<i>Kde se utkává dobro a zlo</i>	56
--	----

Kapitola čtvrtá

<i>Řetěz velké hereze</i>	74
---------------------------------	----

Kapitola pátá

<i>Poznání pravé povahy věcí</i>	91
--	----

Kapitola šestá

<i>Rivalové</i>	110
-----------------------	-----

Kapitola sedmá

<i>Meč a oheň</i>	123
-------------------------	-----

ČÁST DRUHÁ: SVATÁ MĚSTA

Kapitola osmá

<i>Další tajná náboženství</i>	143
--------------------------------------	-----

Kapitola devátá

<i>Dva fénixové</i>	165
---------------------------	-----

Kapitola desátá	
<i>Město boha-krále</i>	178
Kapitola jedenáctá	
<i>Hermův prorok</i>	206
Kapitola dvanáctá	
<i>Vize hermetického města</i>	221
Kapitola třináctá	
<i>Neviditelné bratrstvo</i>	234
Kapitola čtrnáctá	
<i>Neviditelní vystupují na denní světlo</i>	250
Kapitola patnáctá	
<i>Úklady</i>	281
Kapitola šestnáctá	
<i>Od tajné společnosti ke společnosti s tajemstvím</i>	310
Kapitola sedmnáctá	
<i>Nové Isidino město</i>	327
Kapitola osmnáctá	
<i>Paříž závoje zbavená</i>	355
Kapitola devatenáctá	
<i>Základní kámen</i>	387

EPILOG: VELKÁ HRA DĚJIN

Kapitola dvacátá	
<i>Den, který otřásl světem</i>	431
Dodatek	
<i>Velká pyramida a svobodné zednářství</i>	446
Poznámky	452
Rejstřík	521

PŘEDMLUVA

VELKÁ HRA DĚJIN

Člověk se rodí svobodný, ale všude je v okovech.

Jean-Jacques Rousseau, O společenské smlouvě

Jediná věc je silnější než všechny armády světa, a tou je idea, jejíž čas nadešel.

přísluví

„Co je velká hra dějin?“

„Kdo ji hraje?“

„Kde? Jak? Proč?“

„A kdo vyhrává?“

VELKÁ HRA DĚJIN

Již po velmi dlouhou dobu existuje mezi lidmi víra, někdy vyznávaná širokými vrstvami a veřejně proklamovaná, jindy zastávaná jen pronásledovanými menšinami, že my lidé jsme na této planetě proto, abychom sytili a zdokonalovali své duše – a tak se připravovali na nesmrtelnost.

Ti, kdo zastávají toto přesvědčení, obvykle také věří, že na lidstvo působí i negativní duchovní síly – andělé zla, kteří se nás snaží svádět na scestí a odvádět z naší pravé cesty.

Není podstatné, zda je to z ontologického hlediska pravda. Záleží jedině na tom, že tomu lidé věřili a nadále věří. Údělem přesvědčení, jejichž jádrem je koncept antagonistických sil – Tmy a Světla, Dobra a Zla – zápasících o lidskou duši, je, že ti, kdo v ně silně věří, podle nich také jednají.

V této knize budeme zkoumat řadu tajemných starých dokumentů, z nichž nejvýznamnější jsou takzvané *hermetické spisy* sepsané v latině a řečtině v prvních stáletích křesťanské éry. V jednom z těchto textů bůh Hermés (řecký protějšek boha moudrosti starověkých Egyptanů Thovta) sděluje proroctví svému žákovi Asklépiovi:

Což nevíš, Asklépie, že Egypt je obrazem nebes, či lépe řečeno, že v Egyptě se projevují následky všech sil, které vládou a působí v nebi, aby se projevily dole na zemi? Ba, mělo by se spíše říci, že v naší zemi přebývá celý Vesmír, který jí má za svou svatyni. Z toho plyne, že mudrci vědí o všem dříve, než se to přihodí. Tím si můžeš být jist. Přejde však doba, kdy bude zřejmé, že Egyptané zbytečně velebili božstvo zbožností srdce a horlivými bohoslužbami a veškeré naše svaté zanícení bude shledáno marným a neúčinným. Tehdy se bozi vrátí ze země zpět do nebe, Egypt bude vyvrácen a země, která byla kdysi vlastní náboženství, bude opuštěna a zpusťována, jsouc zbavena přítomnosti božstev.

...

Ó, Egypte, ó, Egypte, z tvého náboženství nezbude nic kromě prázdných povídaček, kterým tvé vlastní děti nebudou v budoucnu věřit. Nezůstane nic, jen vytesaná slova, takže o zbožnosti budou vypovídat jen kameny. Tehdy budou lidé unaveni životem a přestanou považovat Vesmír za hodna zbožného údivu a uctívání. A tak náboženství, největší ze všech požehnání, neboť není nic, nic nebylo a ani nebude, co by mohlo být považováno za větší dobrodiní, bude ohroženo zkázou, neboť lidé je budou považovat za přítěž a začnou jím pohrdat. ... Temnotě bude dáována přednost před světlem a smrt bude lepší než život. Nikdo nebude pozvedat oči k nebi. Zbožní budou považováni za šílené a bezbožní za moudré. Blázen bude považován za hrdinu a proradný bude označen za dobrého. Pokud jde o duši a víru, že je nesmrtelná, případně že může doufat v docílení nesmrtelnosti, jak jsem tě učil, to všechno bude vysmíváno a považováno za falešné. Nebude se

naslouchat, (tím méně) věřit byt' jedinému slovu úcty nebo zbožnosti a žádná modlitba nebude hodna nebes a nebeských bohů.

Bohové proto opustí lidstvo, tu havěť, a zůstanou pouze zlí andělé, kteří se budou mísit s lidmi a hnát ubožáky ohromnou silou do všech druhů bezostyšných zločinů, válek, loupeží, podvodů a všeho, co je nepřátelské podstatě duše.¹

V této knize chceme ukázat, že, vzdorující příchodu takových temných časů – a že bylo mnoho temných období v průběhu posledních dvou tisíciletí – existovaly určité skupiny a jednotlivci vždy připraveni k činu. Tito odvážní lidé od počátku věděli, že jejich odpor je může vystavit velikému nebezpečí a že bude vyžadovat mnoho obětí, dokonce i ochotu zemřít. Také věděli, že plnění tohoto úkolu může trvat velmi dlouhou dobu, několik generací, staletí, ba možná i tisíciletí. Ale že je to jediná hra, kterou opravdu stojí za to hrát, neboť na jejím výsledku nezávisí nic menšího než spirituální vykoupení lidstva.

Došli jsme k názoru, že v současnosti je tato velká hra dějin tajně řízena z Washingtonu, D. C., a v průběhu času se proměnila v grandiózní komplot odehrávající se na celosvětové scéně, ve spiknutí, jehož cílem je nastolení „nového světového řádu“. Chceme však, aby hned od počátku bylo zcela jasno ohledně toho, že tato kniha není ani konspirační teorií, ani kompilací několika takových teorií. Naším cílem je pouze pokusit se najít smysl historických událostí, zejména těch z poslední doby, jež znamenaly otrěs pro samotnou duši lidstva.

Přesto nebylo snadné tuto velkou hru dějin rozpoznat a pochopit, především proto, že se inspiruje ve zlatém věku, tedy v dobách dávných, a v krajích dalekých. Tehdy se z mužů a žen, kteří prošli přísným výběrem, stávali neofyty a vyznavači iniciovaní do vysoké *gnóze*. Záměrem bylo vybavit je intelektuálními schopnostmi, aby mohli vést společnost na cestě k osvícení. Proto se čtenář bude muset spolu s námi vydat k samotným zdrojům a počátkům této hry a trpělivě se nechat provázet oněmi tajnými cestami a kanály, jimiž se šířily zárodky velkých sociálních a náboženských reforem, až ke zrodu státu Izrael a konečně až k oné ohavnosti z 11. září a následnému politickému i vojenskému chaosu, který rozpoutala.

Jakožto investigativní autoři stojící jednou nohou v západním světě a druhou v arabském a také jakožto historikové odhodlaní hledat i hluboko pod povrchem tradičně pojímané historické vědy jsme si se stále větším znepokojením vědomi onoho poněkud zvláštního obratu, k němuž v této hře došlo v posledních zhruba šedesáti letech. Došli jsme totiž k závěru, že v současnosti zcela ztratila ze zřetele svůj původní cíl, a co je ještě daleko horší, mohla by dovést lidstvo k Armagedonu rozměrů doslova apokalyptických. Řečeno bez obalu, v jedné části světa existují velmi nebezpečné a mimořádně silné sociální a politické spodní proudy a tendence, které stále sílí, do značné míry bohužel bez povšimnutí, a které mohou vybuchnout a vyústit do katastrofálního konfliktu civilizací.

Mezi stovkami milionů muslimů (a dokonce i v některých křesťanských a židovských komunitách) se objevil zvláštní pocit nebo snad dojem, že někdy začátkem 20. století bylo zosnováno zednářsko-sionisticko-americké spiknutí (jeho realizace však byla zahájena až ve 40. letech téhož století), jehož cílem je převzít moc v arabském světě a dostat jej pod kontrolu Washingtonu, Londýna a Tel Avivu.

Tomuto pocitu jedné strany – a nezáleží na tom, zda vznikl na základě konkrétních skutečností, nebo falešných představ – druhá strana, tedy Západ jako celek, rozumí velmi špatně a to je nebezpečné. Naše zjištění ukazují, že onu velkou hru dějin nejenže hrají týmy složené z nových hráčů podle velmi odlišných pravidel, ale hraje se také na zcela odlišných hřištích. Jednoduše řečeno, přestala být bitvou či zápasem mezi utlačovanými a utlačovateli, mezi silami zla a silami dobra a stala se nebezpečnou kolizí dvou kultur, které vidí budoucnost světa velmi odlišnými způsoby.

Již v 15. století, v době italské renesance, se však začala proměňovat od přímé fyzické konfrontace mezi nepřátelskými silami (jak tomu bylo během katarského „experimentu“ – viz *Část I: Tajná víra*) k něčemu mnohem jemnějšímu a zákeřnějšímu – k jakémusi symbolickému válčení, kdy je vládnoucí třída napadána potajmu a kradmo zevnitř. Tento nový přístup nevyužívá konvenční zbraně či vojenskou sílu, ale spíše *speciální gnózi*, poznání známé pouze několika málo vyvoleným. Podobně jako maskovaná komanda operující pod rouškou tmy i tyto elitní, iniciovaní členové tajných společenství kladou do samotného centra moci nic netušících utlačovatelů účinné intelektuální časované bomby připravené k odpálení v příznivém okamžiku. Není tedy náhodou, že jak v epoše osvícenství v 17. století, za velkých sociálních otřesů francouzské a americké revoluce na konci 18. století a nakonec ještě i dnes nejlepší architekti, urbanisté, a dokonce i sochaři a malíři s velkým úsilím proměňují tváře velkých měst – hlavně Říma, Londýna, Paříže a Washingtonu, D. C. – strategicky umístěnými monumenty a budovami, jež evokují zednářskou ideologii a symboliku. Jejich záměrem, nebo lépe řečeno záměrem jejich mistrů, je postupně nahodit a nakonec zcela odstranit železný stisk církve a monarchie a vytvořit nový světový řád založený na oněch předpokládaných zednářských ideálech.

Dali jsme si v této knize za úkol pochopit, kde je původ a zdroj těchto idejí, a zároveň se pokusit definovat skutečný účel těchto zvláštních trendů rozvoje měst. Z tohoto důvodu jsme považovali za nezbytné nejen provést něco jako „intelektuální archeologii“ dějin, ale také *sami sebe iniciovat* do pradávného a velmi účinného způsobu myšlení, které pro nedostatek lepších názvů nazýváme *talismanické myšlení*.

Během našich mnohaletých výzkumů starověkých kultur, konkrétněji jejich mocného symbolického umění a architektury, nám postupně začalo svítat, že tím pravým jazykem lidstva není mluvené slovo, jak jsme si dříve mysleli, ale tichý jazyk symbolů a znaků, jež jsou schopny „oslovit“ mysl a duši člověka přímo. A ačkoliv je všeobecně známo, že symbol je obraz nebo předmět, který něco reprezentuje, jen málokdo si uvědomuje, že některé symboly se mohou proměnit v mimořádně silné a účinné intelektuální nástroje, jež následně mohou drtivým, ba devastujícím způsobem ovlivnit obrovské masy lidí, a to tím, že je jakoby *nabíjejí* opojnými ideologiemi a vzušujícími emocemi. Když symbol, ať už jím je hmotný objekt, třeba památník nebo nějaká budova, nebo nehmotná idea či obraz-logo, získá tento *náboj*, stává se *talismanem*. Pomysleme na kříž křesťanů, Davidovu hvězdu, islámský půlměsíc nebo nacistickou svastiku a na ony rozrušení vyvolávající účinky, které tyto talismany v průběhu historie měly, a začneme chápat podstatu této prchavé a nesdažně uchopitelné velké hry dějin.

Ten, kdo plně pochopí, jak fungují talismany, a přesně ví, kde, jak a kdy je použít, aby dosáhl maximálního účinku, disponuje silným arzenálem intelektuální výzbroje, jež může být využita ke změně, reformě, transformaci nebo eventuálně i ke svržení zavedených společenských a kulturních systémů a také k jejich nahrazení systémy novými. Pomocí takovýchto intelektuálních zbraní byla zničena království, říše, ba celé civilizace; a úžasné přitom je, že v těch nejúspěšnějších případech nebyl vypálen jediný výstřel a odpálena jediná bomba; navíc byla tato intelektuální válka vybojována takovým způsobem, že jedna ze stran vůbec netušila, odkud útok přichází, a nebyla schopna odhadnout potenciální škody, dokud nebylo pozdě.

V roce 2009 publikoval americký spisovatel Dan Brown svůj nejnovější thriller *Ztracený symbol*, v němž údajně odhaluje skutečné „zednářské“ poslání a význam zvláštního urbanistického plánu Washingtonu, D. C. Přestože zápleтка je z velké části smyšlená, historické zakotvení a urbanistické rozvržení města, na něž se v knize odkazuje, mají kořeny v realitě. Takové popularizace jistých faktů a fenoménů zpřístupňované širokému publiku v napolo smyšlených bestsellerech mohou mít svého druhu iniciační účinek na miliony lidí. Ti si tak mohli uvědomit možnost tajné mise, jejímž cílem je proměnit hlavní město Spojených států v zednářský experiment za využití onoho talismanického symbolismu promítnutého do rozvržení ulic a rozmístění monumentálních budov a památníků. Jiným, ještě příhodnějším důsledkem může být, že si někteří obyvatelé Washingtonu začali uvědomovat reálnou možnost, že žijí, jedí, pracují a hrají si uvnitř jakéhosi obřího „zednářského templu“, kterým je celé jejich město. Přesto, pokud je nám známo, nebyl ani Dan Brown, ani kdokoliv jiný schopen uvést přesný důvod, proč byl takový zvláštní urbanistický plán města vytvořen, to v první řadě, ani jakému záměru může takovéto schéma či komplot skutečně sloužit.

Ale již dříve jsme zdůraznili, že abychom se vyrovnali s touto hádankou, musíme se vrátit ke kořenům ideologií, jež takový záměr pojaly a vyslaly ho na cestu, musíme se pokusit sledovat jeho vývoj a předávání ze století do století. Je to náročná intelektuální cesta, která však za tu námahu opravdu stojí, protože na jejím konci se – a to se stalo i nám – závoj zvedne a ukáže se onen pozoruhodný svět, který za ním vždy byl, a přesto byl *nezasvěceným očím neviditelný*.

ZTRACENÝ SVĚT

V kapitole první jsme se pokusili ukázat, že vedle mnoha jiných vlivů a spodních proudů, jež jsou považovány za zdroje a hnací síly Francouzské revoluce, byly ve hře také mocné síly náboženské a duchovní. Tyto energie se vynořily na povrch během agresivní kampaně dechristianizace, jež přeměnila velké katedrály, včetně slavné Notre Dame v Paříži, v chrámy Nejvyšší bytosti. Po celé zemi byly křesťanské symboly, zejména kříž, nahrazovány starověkými egyptskými a jinými pohanskými obrazy, a uctívána byla dokonce i stará egyptská božstva jako bohyně Isis. Konvent, který v roce 1794 vydal prohlášení, v němž se potvrzuje, že „lid Francie uznává existenci Nejvyšší bytosti a nesmrtelnost duše“, tedy rozhodně neměl na mysli Boha křesťanů ani posmrtný život v křesťanském pojetí.

Jakkoliv neobvyklé a překvapivé byly tyto události, nebylo to koncem 18. století poprvé, kdy náboženství naprosto protikladné křesťanství, nesoucí známky starověkého egyptského vlivu a s hlubokým zájmem o osud duše, zapustilo kořeny v zemi nazývané dnes Francií. Ve 12. století, více než šest set let před Revolučí, právě takové alternativní náboženství existovalo v Provence a v Languedocu a – zdánlivě spadlé z nebe – hluboce zakořenilo v srdcích a myslích širokých vrstev obyvatelstva. Vyskytovalo se rovněž v sousedních oblastech východního Španělska a severní Itálie a v menších komunitách i ve zbytku Evropy v krajích vzdálenějších, jako jsou Belgie, severní Francie a Německo.

Jméno tohoto náboženství, které tak rychle a úspěšně vytlačilo římskokatolickou církev z oblastí tak blízkých samému srdci její moci, bylo křesťanství.

V každém případě se jeho vyznavači „dobrymi křesťany“ sami nazývali, i když je církev od první chvíle, kdy je vzala na vědomí, považovala za heretiky. Jejich současníci je v onom 12., 13. a 14. století často nazývali *manichejci* (podle staré dualistické hereze manicheismu, o níž se mělo za to, že byla v Evropě vyhlazena již před staletími). Kromě toho byli známi i pod mnoha dalšími epitety, z nichž nejznámější byli *albigenští* (podle významného města Albi v Languedocu) a *kataři* (odvozenina z řeckého slova *katharos*, což znamená „čistý“).¹

Tito kataři (tímto názvem je budeme obvykle označovat v této knize) uctívali Ježíše Krista naprosto stejně jako katolíci. Proto sami sebe nazývali „dobrymi křesťany“. Ale místo, které zastával v jejich náboženství, bylo od toho katolického radikálně odlišné. Z pohledu katolíků je Kristus popsán následujícím – „Slovo se stalo tělem a přebývalo mezi námi“.² Kataři toto pojetí naprosto zavrhovali a uctívali Krista jako bytí čistého ducha – emanaci Dobrého Boha, tedy jako jakousi projekci

nebo zjevení. Kategoricky popírali jeho hmotnou inkarnaci jakožto „Syna“ Boha, zrozeného v lidském těle, aby „přebýval mezi námi“. Také důrazně odmítali katolické učení o Kristu ukřižovaném proto, aby vykoupil naše hříchy. Jak by mohl být ukřižován, ptali se, když přece nikdy ve fyzické podobě neexistoval? Kataři tedy popírali význam kříže a byli daleci toho, aby jej uctívali jako ústřední duchovní symbol křesťanství. Pro ně to byl odporný nástroj mučení, který římská církev zneužila, aby svedla na sceně miliony věřících, již jej uctívali jako modlu.

Takové převrácení základních a nejcennějších symbolů, doktrín a dogmat křesťanství vzhůru nohama, které kataři provedli, středověkou katolickou církev doslova rozběsnilo a znovu a znovu pro ni představovalo výzvu.

Jádrem problému však bylo, že na rozdíl od konceptu jediného všemocného a veškeré dobro ztělesňujícího Boha, v nějž věřili křesťané, byli kataři *dualisté* věřící v paralelní existenci dvou božstev – *Boha Dobra* a *Boha Zla*. Každý z nich byl mocný jen ve své vlastní doméně a téměř bezmocný v druhé říši. Království Boha Dobra bylo zcela spirituální, nehmatatelné, nemateriální a plné světla. Právě z něj pocházejí duše lidí jsouce stvořeny Dobrým Bohem. Říše Boha Zla je země sama, materiální svět a veškerý fyzický život – pekelné místo bolesti a trestu plné temnoty a neřesti. V katarském pojetí to byl Bůh Zla, stvořitel a vládce materiálního světa, kdo stvořil těla (nikoliv tedy duše) lidí z „bláta a vody“. A právě k tomuto Bohu Zla, tvrdili katarští kazatelé, směřuje doktrína římskokatolické církve.

Jinak řečeno, papež není služebníkem Boha Dobra, ale zástupcem Ďábla na zemi. A účelem a záměrem katolické církve není uvést po smrti naše duše do nebeské říše ducha zalité světlem, ale navracet nás znovu a znovu – v jedné tělesné inkarnaci za druhou – do pekelné říše materiálního světa. Pouze skrze celoživotní odříkání vrcholící v jedinečné *gnózi* – tedy v inspirovaném poznání – a skrze iniciaci do nejvyššího stupně katarské víry lze dojít spásy.

V Evropě 12. století to bylo učení revoluční a také velmi nebezpečné.

Váhání na rozcestí

Žádný učenec by zajisté nemohl zpochybnit názor, že v oněch etapách světových dějin, z nichž se zachovaly písemné záznamy – což platí pro větší část posledních pěti tisíc let – hrálo náboženství zásadní roli v utváření charakteru té které civilizace a směřování jejího vývoje. Stejně by jen málokdo zpochybňoval, že lidstvo bylo v tomto období důsledně rozděleno nejen podle různých jazyků a kultur, ale také podle sfér vlivu různých, navzájem si konkurujících náboženství. Některé starověké náboženské soustavy, které kdysi absolutně ovládaly celé rozsáhlé oblasti, později upadaly a zanikly. Jiné, do určité doby nevýznamné, naopak získaly na významu. A ještě jiné byly ve své původní domovině téměř zapomenuty, ale vzkvétaly ve vzdálenějších oblastech. V současné situaci charakterizované sekularismem dominujícím v mnoha bohatých zemích a agresivní náboženskou horlivostí v mnoha zemích chudších jsme svědky toho, že čtyři velká náboženství, ke kterým se údajně stále hlásí zhruba devět z každých deseti lidí, ovládají navzájem oddělené socio-geografické sféry vlivu:

- *Hinduismus* je silný jen na indickém subkontinentu, ale tam má více než osm set milionů stoupenců.

- *Buddhismus* zasahuje oblast táhnoucí se od Srí Lanky po Tibet a od Číny po Jihovýchodní Asii a Japonsko.
- *Islám* má stovky milionů stoupenců v Indonésii, Bangladéši, Pákistánu, Íránu, Turecku, Levantě (východním Středomoří) a severní Africe, ale jeho jádro a historická domovina leží na Arabském poloostrově.
- *Křesťanství* má téměř monopolní postavení v Americe, přičemž v průběhu posledních pěti set let zničilo nebo naprosto marginalizovalo všechna původní náboženství Nového světa. Převládá také v Austrálii, na Novém Zélandu, v subsaharské Africe a v dalších oblastech zasažených evropskou koloniální expanzí. Historicky je domovem ve východním Středomoří. Avšak po vítězství islámu na Blízkém východě a v Severní Africe před více než tisíci lety se centrum křesťanství přestěhovalo do Evropy samotné.

V důsledku toho jsme dnes zvyklí vnímat Evropu jako region uzavřený tak pevně a po tak dlouhou dobu do rámce křesťanské sféry vlivu, že vůbec neuvažujeme o tom, že by její osud formovala i jiná víra. Badatelé ochotní zabývat se věcí podrobněji jsou samozřejmě schopni rozpoznat v evropském dědictví i slabé stopy starších pohanských náboženských systémů, ale ty jsou považovány za rarity a atavismy – kuriózní, exotické detaily bez vlivu na hlavní proud. Ve všech evropských zemích, ať se jedná o Rakousko, Belgie, Británii, Francii, Německo, Řecko, Holandsko, Irsko, Itálii, Portugalsko, Španělsko či Švýcarsko, se setkáme s velmi dlouhou nepřerušenou tradicí křesťanství. V některých případech sahají tyto kořeny ještě hlouběji než do 4. století n. l. (po Kristu), tedy do doby, kdy bylo prohlášeno státním náboženstvím Římské říše. K tomu došlo za císaře Konstantina a z Říma (kde pronásledovaná křesťanská obec existovala již o dvě stě padesát let dříve³) se tak stalo sídlo novou mocí obdařené katolické církve.

Téměř okamžitě poté, co se církvi dostalo této imperiální přízně, se do té doby pronásledovaní církevní otcové sami stali pronásledovateli. Začali usilovat o prosazení své kontroly nad křesťany v celé Římské říši, o potlačení různých rozkolnických skupin a o vytvoření a prosazení všeobecně platné doktríny, jež měla nahradit původně velmi různorodá učení, která křesťanská víra do té doby zastřešovala. V dalších kapitolách uvidíme, jak se zřetelem právě k tomuto cíli vyhlášovali církevní otcové dogmata a definovali a následně exkomunikovali celou řadu herezí. Ty pak byly v průběhu následujících tří staletí systematicky pronásledovány a vyhlazovány.

Mezi zakázanými věroukami si zvláštní pozornost zasluhuje velká dualistická hereze manicheismu (mezi jehož přívržence nepatřil nikdo menší než svatý Augustin, jeden ze čtyř nejuctívanějších „doktorů církve“, a to ještě devět let před svou konverzí ke křesťanství v roce 386)⁴. Rovněž byl pronásledován – ve všech svých podobách a variantách – gnosticismus činící si nárok na to, že je cestou vedoucí k přímému a osobnímu poznání božského; v konečném důsledku vedlo stíhání až k jeho úplnému zničení. Gnosticismus, v němž se mísily prvky starověkého egyptského náboženství, mystiky Asie a Středního východu, řecké filozofie a alternativních interpretací židovského a křesťanského učení, byl stejně hluboce dualistický jako manicheismus a po několik staletí byl hlavním protivníkem hegemonie římského katolicismu.⁵

V 7. století byl nicméně manicheismus zatlačen daleko na východ a zdálo se, že jsou vyhlazeny i četné gnostické sekty, jež soupeřily s raně křesťanskou církví.⁶ Katolicismus, zbavený jakékoliv organizované duchovní konkurence, byl tak schopen přežít celý zbytek oněch temných staletí v režimu méně úporné obrany. Výsledkem bylo, že počátkem 11. století neměl klér žádnou reálnou zkušenost s herezemi. Ti, kdo se snažili připomínat jejich nebezpečí, se mohli opírat pouze o písemné zápisy – mezi nimiž byl i onen mučivý výčet vlastních „omylů“, který sepsal svatý Augustin, coby napravený „manichejec“, před sedmi sty lety.⁷

Byl to proto skutečný šok, když se hereze (velmi podobná manicheismu) náhle znovu objevila ve 12. století, tentokrát v podobě katarství a v oblastech, jež se nacházely v samém srdci kultury Západu. Navíc se ukázalo, že se nejedná o žádné pomíjivé hnutí propojené se životem několika charismatických vůdců, ale že jde o smrtelně nebezpečnou hrozbu, nejvážnější, které kdy musela katolická víra čelit. Jakoby odnikud se zjevila dobře organizovaná „anticírkev“, která navíc přišla s nárokem, že je ještě starší než katolictví samo. A k tomu měla tu drzost získávat nové členy přímo v řadách katolické církve.

Proč se však katarství stalo takovou hrozbou a doslova urážkou katolické církve? Nebylo to jen důsledkem jeho úspěchů při konverzi katolíků, jež vzbuzovaly rozpaky, ani jeho doktríny, která představovala skutečnou výzvu – jakkoliv to byla doktrína vskutku radikální. Ani to nebyl prostě šok z konfrontace s dualistickou herezí, která přišla odněkud z minulosti, skoro jako duch. Příčinou nebyla ani ona zřejmá dynamika hereze, ani nepříjemně rychlé šíření sféry jejího vlivu, jež se po celé 12. století stále více blížila k Římu. Skutečným problémem bylo, že se katarství – vedle toho, že se mu podařilo získat na svou stranu velké množství prostých lidí – dařilo získávat tichou a někdy dokonce i zjevnou podporu některých nejmocnějších šlechtických rodů v jihozápadní Evropě. Mezi nimi k nejvýznamnějším patřila zejména hrabata z Toulouse a z Foix a vikomti z Trencavelu, kteří vládli opevněným městům Albi, Béziers a Carcassonne. Se svými rytíři, hrady a bojovou silou soustředěnou v Languedocu a přilehlých oblastech změnili tito šlechtici katarství v něco, s čím se římská církev dosud nesetkala. Najednou zde byla hereze, která byla schopna se bránit, která se nedala snadno rozdrtit nasazením sekulární síly a která by snad nakonec mohla, pokud by jí bylo dovoleno dále růst, vytlačit katolické náboženství z celé Evropy.

Evropská civilizace přešlapovala na této křižovatce dvou konkurenčních duchovních systémů, čelíc volbě jedné ze dvou velmi odlišných cest do budoucnosti, po více než jedno století a s důsledky, jež sahají až do dnešních časů. Podívejme se nyní blíže na klíčové hráče a události tohoto rozhodujícího období dějin.

Jazyk, v němž „oc“ znamená „ano“

Languedoc je dnes součástí pestré mozaiky jižní Francie. Na východě sousedí s Provence a od Španělska jej na západě oddělují Pyreneje. Ve 12. a 13. století byl proslulý romantickou poezií svých trubadúrů, „soudy lásky“⁴⁸, vášnivě nezávislou povahou svých obyvatel a jedinečnou kulturou.

Tento pocit odlišnosti podtrhoval základní fakt, že lidé z Provence a Languedocu nikdy nebyli poddanými francouzského krále, a dokonce ani nemluvili fran-

couzsky. Vskutku, v té době při vyslovení slova „Francie“ vytanula většině lidí na mysl pouze oblast Île-de-France, regionu bezprostředně obklopujícího Paříž. Definována šířeji znamenala „Francie“ také území ležící mezi Loirou, středním tokem řeky Mázy a Šeldou. Ale území jižně od Loiry a jižně od Francouzského středohoří stejně jako celé pobřeží Středozemního moře, to vše již bylo mimo Francii. Ještě ve 14. století lidé cestující severním směrem z Toulouse nebo Avignonu říkali, že putují *do* „Francie“, a necítili se být uvnitř jejích hranic.⁹

Languedoc a Provence spolu s regiony Limousin a stará Akvitánie a také s jižní částí Francouzských Alp byly ve středověku označovány souhrnným názvem *Okcitanie*. V žádném případě netvořily stát nebo zemi v tom smyslu, jak chápeme tyto pojmy dnes. Naopak, spíše než k rodině, přátelům a sousedům pociťovala většina obyvatel primární loajalitu ke své obci nebo městu, v němž žili, nebo ke šlechtě, jejíž pole obdělávali. Stále měli mnohem více společného navzájem jeden s druhým než s kulturním a politickým společenstvím severních států, které se právě v té době stávalo Francií. A k tomu všemu byli tito „Okcitaní“ spojeni společným jazykem zvaným doslova *langue d'oc* – to znamená jazykem, ve kterém slovo „ano“ zní *oc* (na rozdíl od *langue d'oïl*, tedy od jazyka 12. století, z něhož se později vyvinula moderní francouzština a v němž slovo „ano“ znělo *oïl* – z něj později vzniklo *oui*, jak je známe dnes).

Znalec středověku Joseph Strayer poukazuje na skutečnost, že Francouze ze severu a Okcitané z jihu oddělovala jedna z nejostřejších hranic, jež se v celé rodině románských jazyků vyskytovala, a že si navzájem nerozuměli. Okcitanština má zato velmi blízko ke katalánštině a dost blízko i ke kastilštině. Výsledkem bylo, že:

Ve 12. století by obchodník z Narbonne snadno rozuměl v Barceloně, zatímco on by potřeboval v Paříži tlumočníka... Baron z Île-de-France by byl schopen domluvit se s více lidmi v Londýně nebo dokonce v Kolíně nad Rýnem než v Toulouse. Jazyková bariéra není překážkou nepřekročitelnou, ale je to překážka skutečná, a to takového druhu, že vytváří různá nedorozumění a vzájemná podezírání.¹⁰

Železná pěst Okcitanie

Moc v Okcitanii byla v rukou feudální aristokracie, jíž dominovaly tři velké rody, páni z Foix, z Trencavelu a z Toulouse.

Považováni v té době za „rovny králům, nadřazený vévodům a hrabatům“¹¹ páni z Toulouse ovládali území od Toulouse samotného k Nîmes na východě a od Cahors na severu k Narbonne na středomořském pobřeží.¹² Navázali také, a příležitostně jich využívali, rozsáhlé mezinárodní aliance. Raimond VI., hrabě z Toulouse vládnoucí v letech 1194–1222, byl například bratrance krále Francie a švagrem králů Anglie a Aragonu.¹³ Katarství toleroval a někdy dokonce podporoval a na cestách ho provázel jistý katarský svatý muž.¹⁴

Hrabata z Foix, páni kraje Pyreneje podél hranice se Španělskem, byli proslulí svou vojenskou zdatností, tvrdohlavou bezohledností a silnými vazbami s katarry. V roce 1204 byl Raimond-Roger, hrabě z Foix vládnoucí v letech 1188–1223, za svědka při přijetí své ovdovělé sestry Esclarmondy mezi takzvané *perfecti* (doslova „dokonalí“), tedy do nejvyššího ranku katarských zsvěcenců.¹⁵ O dva roky později byla jeho vlastní manželka, která mu povila šest dětí, rovněž přijata mezi

---

HERMŮV PROROK

Na jeho příkladu vidíme, jak se na konci tohoto století zmítaného strašlivými válkami a pronásledováním, vyvolanými střetem reformace s katolickou reakcí, lidé obraceli k hermetickému náboženství světa jako k možné cestě povznesení nad tyto konflikty, úniku z agónie, do níž je obě strany vehnaly svým fanatismem a násilnostmi.

Frances Yates, Giordano Bruno a hermetická tradice

Vynášíte svůj rozsudek nade mnou s větším strachem, než já mu naslouchám.

*Giordano Bruno v odpovědi inkvizčním kardinálům poté, co ho odsoudili k upálení na hranici.
Zpráva Kaspara Schoppa, očitého svědka procesu, z ledna roku 1600.*

Někteří lidé soudí, že jeho smrtí skončila renesance.

About Giordano Bruno, In: Kenneth J. Atchity, The Renaissance Reader

Během katarské krize ve 12. a 13. století byla římskokatolická církev nucena reagovat na vysoké standardy chování a morálky katarských *perfecti*. Ale když byli heretické rozdraceni, toto napětí polevilo a již v 16. století byla pověst Vatikánu opět silně pošramocena. Nejen, že i nadále docházelo k excesům a hrůzám inkvizice, jež rozpoutala další fázi běsnění. Rovněž se objevovaly četné skandály takzvaných „špatných papežů“. Mezi těmi zvláště vynikal – jak jsme viděli v kapitole osmé – papež z rodu Borgiaů Alexandr VI., a to pro svoje bizarní chování, nemluvě o in-
trikách a vražednické krutosti jeho dvou dětí, Cesareho a Lucrezie Borgiaů, a pro divoké zábavy a orgie, které se ve Vatikánu odehrávaly.

Tyto špatnosti a zhýralosti způsobily, že po celé Evropě začaly vznikat pochybnosti ohledně samotné instituce papežství. Jejich důsledkem byl nejprve posměch, pak opatrné protesty a nakonec otevřená revolta různých „protestantských“ komunit mimo hranice Itálie. Hlavní nápor tohoto hnutí byl veden z Německa, kde se do jeho čela postavil venkovský pastor Martin Luther s odvážnou výzvou osvobození křesťanství ze spárů římského papežství.

Důsledkem byly masakry a těžké boje probíhající po celá desetiletí všude tam, kde se střetly armády katolíků a protestantů. Ve druhé polovině 16. století již byli mnozí lidé znechuceni proléváním krve a ničením natolik, že začali doufat v příchod nějakého spasitele nebo zázračného vojevůdce, který by znovu sjednotil Evropu v míru a prosperitě. V roce 1569 se zraky všech obracely k rodu Bourbonů

vládnucímu v Navarrském království a také k Francii, kde náboženská krize mezi katolíky a protestanty (nazývanými zde *hugenoty*) právě vrcholila.

Vzestup a ještě větší vzestup Kateřiny Medicejské

Formálně byl hlavou vojenské Katolické ligy v roce 1569 francouzský král Karel IX., ale více moci než tento neduživý a spíše slabý panovník ve skutečnosti měla jeho dominantní a ambiciózní matka, Kateřina Medicejská. Ta se narodila v roce 1519 v mocné a vlivné florentské rodině Medicejských; jejími rodiči byli Lorenzo II. Medicejský, vévoda z Urbina, a Madeleine de la Tour d'Auvergne, jejíž rod byl spojen s francouzskou královskou rodinou. Kateřina osiřela již ve velmi mladém věku a na jistou dobu se stala rukojmím, když byl palác Medici napaden a okupován rozzuřeným davem Florentanů, kteří se vzbouřili proti papežství. Během obléhání Florencie se jí dostalo vybraného vzdělání v několika kláštřích ve městě a poté, co její bojovný strýc, papež Klement VII. (Giulio di Giuliano Medicejský), povstání ve Florencii rozdrtil, byla konečně osvobozena a odvezena do Říma. Papež pak dojednal s francouzským králem Františkem I. sňatek Kateřiny – v té době teprve čtrnáctileté – s druhým nejstarším synem krále, Jindřichem Orleánským.

Chtějíc udělat co nejlepší dojem na francouzském dvoře a snažíc se vylepšit svou pomenší postavu a nepřiliš hezkou tvář, dala Kateřina Medicejská na radu jistého florentského obuvníka, který pro ni vyrobil úplně první pár střevíců na vysokém podpatku; to způsobilo po jejím příjezdu na královském dvoře značný rozruch. Okamžitě se tím znelíbila Francouzům, jejichž královnou se přesto stala, když po smrti nejstaršího syna Františka I. usedl na trůn její manžel Jindřich Orleánský, vládnoucí jako král Jindřich II. Ten však prožíval vášnivý román s Dianou de Poitiers, okouzující kurtizánou o dvacet let starší, než byl sám. Přesto mu Kateřina Medicejská porodila ne méně než deset dětí; tři z nich zemřely při narození a třem dalším bylo souzeno stát se králi Francie – byli to František II., Karel IX. a Jindřich III.

Nenávist Jindřicha II. k protestantským hugenotům ve Francii a zuřivé represe, které proti nim rozpoutal, to vše vedlo nakonec k občanské válce. Král sám pak zemřel při nehodě na rytířském turnaji v roce 1559. A tehdy začalo dlouhé období, kdy Kateřina Medicejská vládla jakožto regentka spolu se svými syny; nejprve s Františkem II., který zemřel již následujícího roku 1560, pak se svým druhým synem Karlem IX., jenž zemřel v roce 1574, a konečně s Jindřichem III., který zemřel v srpnu 1589, jen několik měsíců po smrti samotné Kateřiny, k níž došlo v lednu toho roku.

Zpočátku Kateřina oscillovala mezi hugenoty a katolíky ve snaze přivést mír do Francie, a dokonce zašla tak daleko, že vyjednala svatbu své dcery Markéty s Jindřichem Navarrským, oslnivým protestantským princem z rodu Bourbonů, jenž se měl později stát francouzským králem Jindřichem IV. V Navarrském království v severním Španělsku vládla poněkud dobrodružná francouzská dynastie Bourbonů, zuřivých oponentů Katolické ligy. Jindřichova matka Jana III. Navarrská, královna navarrská, patřila k horlivým protestantům a dělala všechno pro to, aby i její syn šel v jejich stopách. Jindřich Navarrský pak, vyškolen ve vojenských dovednostech Gaspardem de Coligny, skvělým protestantským navarrským gene-

rálem, se projevil jako rozený vojenský stratég, vynikající rovněž v boji muže proti muži; svou vojenskou kariéru zahájil již v mladém věku pouhých šestnácti let, kdy osobně vedl první výpad jízdy hugenotů proti katolíkům v bitvě u Arnay-le-Duc. Konečně tedy byla v roce 1570 podepsána dost pochybná mírová smlouva Kateřinou Medicejskou, královnou Francie, a Janou III. Navarrskou, královnou navarrskou, v níž bylo předjednáno i manželství mezi Kateřininou dcerou Markétou Medicejskou a hrdinským synem královny Jany Jindřichem Navarrským. Po dlouhých jednáních mezi oběma královskými soupeřkami bylo v roce 1572 dosaženo dohody s tím, že se svatební obřad uskuteční v Paříži. Po příjezdu do Paříže v červnu téhož roku však královna navarrská náhle zemřela na plicní infekci, následkem čehož se její syn Jindřich stal novým králem Navarry. Jeho svatba s Markétou Medicejskou se uskutečnila 18. srpna 1572, avšak Jindřich odmítl zúčastnit se spolu s francouzskou královskou rodinou následující katolické mše. A jen o několik dní později došlo k jednomu z nejhrušnějších „dní hanby“ historie, který zničil jakoukoliv naději na mír mezi hugenoty a katolíky ve Francii.

Krveprolití na den svatého Bartoloměje

Na oslavu královské svatby Jindřicha a Markéty se sjely do Paříže tisíce hugenotů včetně Jindřichova slavného bratrance, prince Ludvíka I. de Condé. Městem se však začaly šířit zvěsti o spiknutí proti Kateřině Medicejské a ty přiměly jejího křehkého a nepřiliš bystrého syna Karla IX. k rychlému a tvrdému zásahu proti hugenotům. Následující pokus o vraždu prince de Condé vyvolal obrovské vzbouření proti Kateřině a v reakci na ně dostala královská garda příkaz zaútočit na nepřípravené hugenoty. Výsledkem byl strašlivý masakr v Paříži, během něhož podle pozdějších svědectví sahala krev v ulicích města do výše kolen. Tato hrozná genocida vstoupila do historie jako Bartolomějská noc, protože k ní došlo 24. srpna, kdy se slaví svátek tohoto světce.

Během těchto dramatických událostí se Jindřich Navarrský vlastně stal vězněm nejkatoličtější francouzské královské rodiny, do níž se přizemil. Ve snaze zachránit vlastní život a také protestantskou věc se rozhodl předstírat, že opustil protestantskou víru. Poté, co se mu podařilo přesvědčit vychytralou Kateřinu Medicejskou o své upřímné konverzi ke katolicismu, uprchl nakonec o tři roky později do svého Navarrského království, kde se pokusil shromáždit armádu proti katolíkům.

Mezitím Karel IX. zemřel a jeho nástupcem se stal Kateřinin poslední a nejoblíbenější syn Jindřich III. S pramalým zájmem o státní záležitosti a zjevně dávající přednost společnosti mladých mužů zvaných *mignons*, což je francouzský výraz pro homosexuály, trávil Jindřich III. většinu svého času v pochybných kratochvílích, jejichž součástí byly převleky do ženských šatů, makabrozní průvody Paříži ve zlověstných mnišských hábitech a kapucích a také účast v jakýchsi „živých obrazech“ organizovaných těmito kapucíny, v nichž vystupovala „Panna Maria“, „Máří Magdaléna“ a ještě třetí osoba, možná král samotný, představující „Ježíše“.¹ Jindřich byl navíc patronem dvou náboženských rytířských řádů – Řádu svatého ducha a Rytířů Fénixových – o nichž bylo známo, že se vyžívají ve velmi podivných rituálech, jichž se účastní i král.²

Žádné královské manželství a tím méně dědic nebyli v dohledu, a tak se zdálo, že údělem Jindřicha III. je být posledním králem Francie pocházejícím z kdysi mocné dynastie orleánsko-medicejské. Proto se pozornost zaměřila na jeho temperamentního odpadlického švagra Jindřicha Navarrského, který byl dalším v nástupnické linii francouzského trůnu. Mnozí by v něm dokonce rádi viděli krále seslaného Bohem, který znovu sjednotí protestanty a katolíky.

Paříž za mši

V roce 1586 zřídil Jindřich Navarrský svůj hlavní stan v La Rochelle, ve městě s mohutnými hradbami, jež bylo symbolem protestantského odporu. Zde se chtěl bránit mocné Katolické lize, kterou tvořila ona pramálo svatá aliance Španělska, Francie, Vatikánu a Habsburků v Německu, odedávna centru Svaté říše římské. Na podzim roku 1587 se Jindřich Navarrský utkal s katolickou armádou Jindřicha III. u Coutras poblíž Bordeaux. Králově armádě velel jeden z Jindřichových *mignons*, vévoda de Joyeuse, který rozhodně nebyl Jindřichovi Navarrskému rovnocenným soupeřem. Katolíci byli rozdrčení a vévoda de Joyeuse v bitvě padl.

Jak se dalo čekat, papež okamžitě prohlásil Jindřicha Navarrského kacířem nehodným toho, aby usedl na francouzský trůn. Filip II. Španělský, bezpochyby skutečný vůdce Katolické ligy, pak navrhl, aby se francouzskou královnou stala jeho dcera Isabela. Pod tvrdým nátlakem horlivého katolíka, nesmírně mocného hraběte de Guise, uprchl Jindřich III. z Paříže a moci se chopila Katolická liga.

Nato Jindřich III. uzavřel tajnou dohodu s Jindřichem Navarrským, jemuž přislíbil nástupnictví na trůn za to, že mu pomůže znovu získat Paříž. Dalším krokem byla vražda hraběte de Guise, kterou spáchali *mignons* Jindřicha III. 23. prosince 1588. Král spolu s Jindřichem Navarrským pak oblehl Paříž počátkem roku 1589. Avšak uprostřed této složité situace byl Jindřich III. ubodán fanatickým jezuitou Jacquesem Clémentem. Na smrtelné posteli, vykašlávaje krev z rány do plic, se Jindřichovi nicméně zřejmě podařilo ještě sebrat síly a prohlásit Jindřicha Navarrského svým právoplatným nástupcem.

Katolická liga však Jindřichovi Navarrskému odepřela vstup do Paříže i francouzskou korunu, dokud se nezúčastní katolické mše. A ten právě tehdy pronesl nesmrtelnou větu „Paříž stojí za mši!“, a tak byl – znovu a opět – protestantismus obětován okamžitému prospěchu. Jindřich Navarrský byl pak v roce 1594 v katedrále v Chartres korunován francouzským králem jako Jindřich IV. A v den jarní rovnodennosti 22. března téhož roku vjížděl do Paříže na svém slavném bílém oři uprostřed nesmírného jáсотu a provolávání slávy.

Hermetická mise Giordana Bruna

Z výše uvedeného stručného nástinu je jistě zřejmé, že pro katolickou církev byl v 16. století nejdůležitější její boj proti protestantismu. Katarské války byly záležitostí minulosti, dualistické kacířství bylo dávno mrtvé a definitivně pohřbené, a jakkoliv byli protestanti také „heretiky“, nešlo nikterak o tutéž formu hereze jako v případě katarů před čtyřmi sty lety. A skutečně, kromě společného odporu k materialismu

nemělo katarské náboženství o nic víc společných aspektů s protestantismem, než jich mělo s katolicismem, neboť přináleželo, jak jsme viděli, tradici gnostického křesťanství, jež se zformovalo v Alexandrii v prvních třech staletích n. l.

A v alexandrijském tavicím kotli se ve stejné době objevila ještě druhá tradice, která si rovněž činila nárok na to, že představuje posloupnost předávání posvátného poznání – *gnóze* – znamenajícího osvobození duše. V předchozích kapitolách jsme si řekli, že tato druhá tradice se nazývala hermetismus – podle Herma Trismegista – a že církev ji považovala za spíše „pohanskou“ než křesťanskou. Na rozdíl od gnostické tradice, o které soudíme, že přežívala jako téměř nepřerušovaný řetězec hereze od doby raného křesťanského období až k výše popsanému rozdrčení katarů, je kontinuita přežívání hermetismu mezi 5. až 15. stoletím prokazatelná mnohem obtížněji.³ Zdá se, že tato dávná tradice byla, alespoň na Západě, znovu přivedena k životu prostě a jednoduše až v důsledku znovuoobjevení jejích primárních textů, pořízení jejich překladů v medicíjské Akademii v roce 1460 a díky následnému vzniku mezinárodního hnutí, jež se těmito texty inspirovalo. Ale možná se za fenomenálním úspěchem tohoto obnoveného hermetismu skrývalo ještě něco dalšího, co není zřejmé na první pohled. Neuvěřitelnou rychlost jeho šíření stejně jako cesty a způsoby, díky nimž se mu podařilo proniknout tak rychle až do srdce Vatikánu, není snadné vysvětlit; pojednali jsme o tom v kapitole osmé. Skoro to vypadá, jako by již v okamžiku, kdy se texty znovu objevily, existoval nějaký systém nebo „organizace“ disponující vůlí i schopnostmi využít naplno jejich potenciálu k podkopání moci institucionalizované církve.

Pokud tomu tak bylo, pak je pravděpodobné, že součástí spiknutí by byl i Giordano Bruno, patrně největší hermetický mág 16. století (ačkoliv on sám byl možná až příliš svěhlavým a nezávislým myslitelem na to, aby byl schopen být úspěšným intrikánem!). Narodil se v roce 1548 v městečku Nola u Neapole a byl upálen inkvizicí zvlášť krutým způsobem na pomalém ohni v roce 1600, když předtím jednadvaacet let usiloval o zničení katolického křesťanství...

Čtenář si jistě pamatuje, že papežovi inkvizitoři byli většinou dominikáni. Je ironií, že Bruno coby mladý muž byl sám dominikánským mnichem v Neapoli. Snad byla předzvěstí toho, co mělo přijít později, i skutečnost, že již v této počáteční fázi své životní dráhy byl svými spolubratry obviněn z hereze. Přistihli ho při zločinném čtení zakázaných děl Erasma a také těch od Marsilia Ficina a Giovanniho Pico della Mirandoly, v nichž se vykládala hermetická učení.

Brunova umíněná povaha a zběsilá potřeba svobodné vůle se naprosto nehodily pro reglementovaný a kázeň vyžadující život v klášteře. V roce 1576, když mu bylo dvacet osm let, skončila nakonec celá záležitost tím, že zavrhl tento tyranský mnišský řád a byl z něj velmi emocionálním způsobem vyloučen. Když se pak dozvěděl, že inkvizice proti němu připravuje obvinění (které sestávalo z celkem sto třiceti jednotlivých obvinění z hereze!), moudře se rozhodl, že nejlepší bude uprchnout.⁴

Bruno byl impulzivní, svárlivý, oslnivý – opravdový génius – ale především byl naprosto přesvědčeným hermetikem, který se nechal unášet fantastickými sny o znovuoobjeveném „egyptském“ náboženství Herma Trismegista. Ale na rozdíl od dost nesmělého pokusu o integraci hermetismu do rámce křesťanství prostřednictvím kabaly (viz kapitola osmá) přišel Bruno s mnohem radikálnější ideou – tou bylo skutečné *nahrazení* křesťanství hermetickým magickým náboženstvím starého Egypta.

ZÁKLADNÍ KÁMEN

Nepochybně je pozoruhodné, že samotná existence Washingtonova monumentu [obelisku] je úzce spjata s egyptskou hvězdou Sirem... Jak je vůbec možné, že nejdůležitější hvězda starověkého světa se mohla, znovuzkřížená, objevit v architektonickém díle ve Spojených státech?

David Ovason, The Secret Zodiacs of Washington, D.C.

Pokud Kapitol představuje „první chrám zasvěcený svrchovanému lidu“, jak tvrdil Thomas Jefferson, pak bratři [zednáři] byli při obřadu z roku 1793 jeho první velekněží.

Steven C. Bullock, Revolutionary Brotherhood

Washington, D.C., lze plným právem považovat za nejvýznamnější „zednářské město“ světa. Jeho centrum bylo vybudováno podle plánů francouzského zednáře Pierra L'Enfanta.

Freemasonry Today, číslo 16

Aby se nějaký památník nebo jiná stavba – nebo dokonce, jak uvidíme, celé město – mohly stát něčím podobným živému srdci, talismanem nadaným mocnou duchovní silou a významem, pak musí být *základním kamenem* takového talismanu jeho „kardiostimulátor“.

V dřívějších dobách a v mnoha různých kulturách často provázely slavnost zasvěcení nového chrámu nebo majestátního památníku složité rituály vykonávané vládcem. Smyslem těchto obřadů bylo vyzvat boha nebo bohyni, aby vzali onu budovu pod svou benevolentní a mocnou ochranu, nebo dokonce prosba, aby božstvo sestoupilo z nebeské sféry a učinilo chrám svým příbytkem. Klíčovým prvkem ceremonie pak bylo vytvoření jakési trvalé značky, jež na ni měla upomínat, obvykle v podobě „základního“ nebo „úhelného“ kamene.

Středověká Evropa na tyto dávné ideje přímo navázala a položení základního kamene kostela nebo katedrály tak symbolizovalo „pozdvížení budovy na světlo denní, její vstup do vědomí nebo směřování k nebesům“.¹ V tomto smyslu spočíval zásadní význam ve výběru vhodného okamžiku pro obřad, aby měli všichni jeho účastníci jistotu, že vliv hvězdných a planetárních božstev bude co možná nejvýhodnější. K tomuto účelu byl tedy obvykle vytvořen „horoskop“.

Obřad položení základního kamene má prvořadou důležitost i pro moderní svobodné zednáře. Nejen že se skrze něj cítí spojení se svými „operativními“ předchůdci, staviteli chrámů a katedrál, ale vidí v něm rovněž mocný symbol obnovy

a „znovuzrození“. Obzvlášť silně se právě v něm projevují zednářské aspirace (ať už doslova, nebo v obrazném smyslu) na „znovuvybudování Šalamounova chrámu“ v Jeruzalémě; symbolizuje tedy položení jeho základního kamene. A vskutku, existuje jen málo talismanů, jež jsou schopny vyvolat – v zednářích stejně jako v těch, kdo k bratrstvu nepřísluší – podobně mocné emoce, a to obojího druhu, konstruktivní i destruktivní. Vzpomeňme na křížové výpravy, na arabsko-izraelskou válku v roce 1967, na palestinskou *intifádu* probíhající v současnosti – a okamžitě pocítíme energii, kterou je tento talisman schopen uvolnit. Nalezení a opětovné položení základního kamene obnoveného Šalamounova chrámu by tak bylo intelektuální a spirituální explozí s nedozírnými důsledky pro Střední východ i pro celý svět.

V mnoha starých budovách je základní kámen vložen do zdi krypty nebo sklepení, které bylo pro obřad s náležitou péčí upraveno. Zednářský autor David Ovason o tom píše:

Symbolicky viděno je krypta místem posledního odpočinku. Je to ona země, do které musí být vloženo pšeničné zrno, aby bylo znovu vzkříšeno a mohlo růst jako živá rostlina vyklíčivší z rakve. V pojetí svobodného zednářství je krypta místem, kde je pohřben sám Mistr zednář, představuje svatyni nejsvatější (Holy of Holies), nejposvátnější místo Chrámu Šalamounova (nejvnitřnější svatyně)... Tato představa znovuzrození se přenáší i do moderní doby v podobě zednářských rituálů kladení základního kamene, při nichž jejich účastníci rozhazují zrna pšenice na podlahu; někdy je dokonce tento obřad setí vykonáván podle konstelace hvězd.²

Je známo, že staří Egypťané již od počátků své civilizace vykonávali při pokládání základního kamene svých pyramid a chrámů takzvaný „hvězdný“ rituál – byla to jakási forma „astrální magie“. Ten byl prováděn ve vazbě na takzvané cirkumpolární hvězdy (nikdy nezapadají za obzor – pozn. red.) na severní obloze a na souhvězdí Orionu a zejména na Sirius na obloze jižní.³ Ovason soudí, že právě „tento příslib hvězdné nezměnitelnosti přivedl staroegyptské kněží a jejich žáky, řecké architekty, na myšlenku orientovat své chrámy podle hvězd“. Stejným příslibem, říká dále Ovason, jsou vedeni zednářští architekti ve snaze dosáhnout toho, aby i jejich stavby a urbanistické koncepty „byly rozvrženy v souladu s geometrií, jež je odrazem moudrosti uložené v nauce o hvězdách“.⁴

Den Washingtonova „povznesení“

Dne 18. září 1793, jen trochu déle než měsíc poté, co se na Place de la Bastille v Paříži konal „Isidin“ obřad,⁵ se na druhé straně Atlantiku uskutečnil jiný, zvláštními symbolickými významy podobně zatížený ceremoniál; konal se na vyvýšenině známé jako Jenkins Hill. Vrcholným bodem obřadu bylo, když první americký prezident George Washington oděn v zednářskou zástěru darovanou mu markýzem de La Fayette položil za přítomnosti kongregace vysoce postavených svobodných zednářů základní kámen Kapitolu Spojených států.⁶

Zeměměřič, farmář a člen episkopální církve George Washington se narodil v Pope's Creek ve Virginii. Vyrůstal poblíž města Fredericksburgu na plantážích svého otce. Studoval matematiku a zeměměřičtví a posléze se stal příslušníkem milicí ve Virginii, kde dosahoval vynikajících úspěchů. V roce 1775, ve věku

třiačtyřiceti let, byl na kontinentálním kongresu zvolen vrchním velitelem revoluční armády, jež bojovala s Brity. Po skončení války za nezávislost z armády odešel a v roce 1789 se stal delegátem státu Virginia v Ústavním konventu, který jej posléze jednomyslně zvolil prezidentem Spojených států. Prezidentem byl znovu zvolen v roce 1792, a to bez protikandidáta. Stejný post na třetí období v roce 1796 odmítl a v roce 1799 zemřel ve věku šedesáti sedmi let v Mount Vernonu na laryngitidu (zánět hrtanu).

George Washington se stal zednářem v roce 1752 ve Fredericksburgu a hned následujícího roku byl „povýšen“ do hodnosti mistra.⁷ V roce 1777 usilovali zednáři v amerických koloniích o vytvoření „spojené“ *Grand Lodge* nezávislé na Anglii; Washingtonovi byla nabídnuta funkce jejího velmistra, on však skromně odmítl řka, že se pro ni necítí dostatečně kvalifikován. V roce 1788 se nicméně stal mistrem lóže *Alexandria*, dnes známé jako *Alexandria-Washington Lodge No. 22*, jejíž sídlo se nachází na jižním břehu řeky Potomac nedaleko Washingtonu, D. C. Od roku 1932 je budova součástí obrovského zednářského monumentu postaveného kolem ní. Předlohou pro tento památník se stal Faros, starý maják v egyptské Alexandrii,⁸ a celý komplex nese oficiální název George Washington Masonic National Monument (Zednářský národní památník George Washingtona).⁹ Harvey Wiley Corbett z newyorské firmy Helmle & Corbett, která památník postavila, říká:

... Faros byl postaven proto, aby bezpečně přiváděl starověké námořníky k pobřeží; existuje snad příhodnější stavba, jež by měla stát na nejvyšším návrší nad Potomacem v Alexandrii ve Virginii, než přesná kopie onoho majáku?¹⁰

Isis od Suezského průplavu

H. W. Corbett byl svobodný zednář a jako takový musel vědět, že starověký Faros v Alexandrii byl zasvěcen bohyni Isis a její hvězdě Sothiovi-Siriovi. Není to ovšem jen v tomto jediném případě, kdy zednáři upomínají na Isis a její hvězdu v nějaké své ikonické stavbě ve Spojených státech. Bernard Weisberger uvádí, že na Isis myslel i architekt sochy Svobody stojící v newyorském přístavu:

Autor této obrovské sochy byl původem Ital a jmenoval se Auguste Bartholdi. Na toto jeho dílo měl velký vliv starověký sochař Feidias, tvůrce obrovských soch starověkých bohů, především bohyně moudrosti Athény a Nemesis, bohyně s pohárem v pravé ruce. Než se pustil do projektu sochy Svobody, zamýšlel Bartholdi vytvořit obrovskou sochu bohyně Isis, egyptské královny nebes, poblíž Suezského průplavu. Měla představovat „ženu zahalenou splývavým rouchem držící pochodeň ve zdvižené ruce“.¹¹

Frédéric Auguste Bartholdi se narodil ve Francii, ve městě Colmar v Alsasku. Studoval v Paříži na prestižním Lyceu Ludvíka Velikého a v roce 1855, ve svých teprve jedenadvaceti letech, se vydal se třemi přáteli orientalisty na cestu do Egypta; byli to Léon Gerôme, Léon-Auguste-Adolphe Belly a Narcisse Berchère. Při návštěvě starověkých chrámů v Thébách a Abú Simbelu byl Bartholdi okouzlen obrovitými díly starověkých egyptských sochařů. Osm měsíců strávil dokumentováním takzvaných Memnonových kolosů a do Francie se vrátil s množstvím nákrešů a fotografií.

Během této první cesty do Egypta se setkal se slavným francouzským inženýrem Ferdinandem de Lesseps a již zde mezi nimi vzniklo celoživotní přátelství. Lesseps právě jednal s úřady ve Francii i v Egyptě ohledně financování výstavby Suezského průplavu spojujícího Středozemní a Rudé moře. Na Bartholdiho učinila Lessepsova vize hluboký dojem, takže začal uvažovat o tom, že by doplnil projekt obří sochou bohyně držící v ruce pochodeň. Měla stát u vjezdu do průplavu a představovat „Egypt přinášející světlo Východu“ – tento název zvláštním způsobem připomínal Cagliostroův slavný výrok, že „veškeré osvětlení přichází z Východu a všechna iniciace z Egypta“, jak většina francouzských zednářů v té době dobře věděla.¹²

Na chedíva Ismaila, místokrále Egypta, který byl rovněž zednářem, měla velký vliv nejen krásná císařovna Evženie, manželka Napoleona III., ale vůbec všechno, co přicházelo z Francie. Evženie byla sestřenicí Ferdinanda de Lesseps a právě ona se u chedíva za projekt Suezského průplavu přimlouvala. V kapitole osmnácté jsme uvedli, že Lessepsovův otec Mathieu založil s Muhammadem Alím, dědečkem místokrále Ismaila, *Société Secrète Égyptienne* představující jakousi fúzi zednářství Skotského ritu s Cagliostrovým Egyptským ritem.¹³

Zdá se, že se Bartholdimu podařilo předložit chedívu Ismailovi svou vizi obří sochy pro Suezský průplav, ale nakonec z celého projektu nebylo nic, pravděpodobně kvůli finanční krizi, která postihla Egypt v důsledku příliš vysokých dluhů u různých evropských bank. Ale Bartholdi ani v nejmenším nepropadl malomyslnosti a svůj projekt uskutečnil jinde.

Isis z New Yorku, talisman otevírající cestu ke „Svobodě“

Ideu o výstavbě podobného památníku přátelství mezi Francií a USA, a to u příležitosti stého výročí Deklarace nezávislosti, probírali Bartholdi a jeho přátelé poprvé u odborníka na severoamerickou kulturu Édouarda Reného de Laboulay v jeho domě nedaleko Paříže. Zdá se, že Bartholdi jednoduše „konvertoval“ svůj původní egyptský projekt a místo něj navrhl „Svobodu přinášející světlo světu“ pro New York. V roce 1875 byl tedy založen spolek *Union Franco-Américaine*, jehož úkolem bylo získat pro projekt nezbytné finanční prostředky.

Celkem podle očekávání se ukázalo, že někteří členové spolku byli svobodní zednáři, včetně Bartholdiho bratrance, který byl francouzským velvyslancem ve Spojených státech. Dalšími aktivně působícími svobodnými zednáři byli Henri Martin, hrabě de Tocqueville a Oscar de La Fayette. Bartholdi sám byl do zednářství iniciován v roce 1875 v pařížské lóži *Alsace-Lorraine* a v roce 1880 se stal jejím mistrem.

Bartholdi byl sice autorem projektu sochy Svobody, avšak úkol skutečně ji postavit připadl Alexandru Gustavu Eiffelovi, slavnému francouzskému stavebnímu inženýrovi, který rovněž navrhl a vybudoval Eiffelovu věž v Paříži. Také Eiffel byl svobodný zednář – a jen na okraj poznamenejme, že podle francouzského inženýra Jeana Kerisela mají první dvě úrovně jeho slavné ocelové věže podobu pyramidy.¹⁴ Eiffel si jistě byl vědom toho, že již o sto let dříve, v roce 1792, byla na téměř místě na Martově poli postavena pyramida v upomínku Francouzské revoluce.¹⁵

A toto se píše o inspiračních zdrojích sochy Svobody v publikaci *Reader's Companion to American History*:

Sochař Frédéric Auguste Bartholdi zkombinoval prvky egyptských pyramid, které obdivoval, s obličejem vlastní matky, jež mu pro sochu Svobody seděla modelem; dílo bylo dokončeno v roce 1884.¹⁶

Existuje mnoho dohadů, zda byla Bartholdimu modelem pro sochu tvář jeho matky, a celá věc, jakkoliv triviální, nebyla nikdy vyřešena s konečnou platností. S mnohem větší jistotou lze říci, že socha sama byla inspirována oním „kultem Svobody“ či „kultem Rozumu“ z doby Francouzské revoluce, který se v myslích republikánů opět úzce pojil se zednářskými ideály. Jisté také je, jak jsme uvedli již v kapitole první, že vzorem pro figury představující „Svobodu“ a „Rozum“ byla často egyptská bohyně Isis a její řecké a římské protějšky.

Zajímavé rovněž je, uvádí francouzský egyptolog Bernard Mathieu, že Bartholdi používal pro sochu Svobody i označení „Faros“, a to ještě dříve, než byla v New Yorku vztyčena, a že dokonce navrhl její sokl ve stejném tvaru, jaký podle jeho názoru měl starověký Faros v Alexandrii.¹⁷ Bartholdi, který v Egyptě dlouho pobýval a studoval tam tento dávný „div světa“, si zajisté musel být vědom asociací spojujících Faros s bohyní Isis – a potažmo i s její hvězdou, Sirem – o nichž jsme pojednali v kapitole desáté. V tomto ohledu se zdá být vysoce pravděpodobné, že si svou obrovskou sochu „ženy zahalené splývavým rouchem držící pochodeň ve zdvižené ruce“ sloužící zároveň jako maják – jak tomu mělo být v případě Suezského průplavu i později v přístavu v New Yorku – představoval jako bohyni Isis-Faria i maják v Alexandrii zároveň.

Garibaldi, „hrdina dvou světů“

Je zde ještě jedna stránka Bartholdiho života, zmiňovaná v této souvislosti poměrně zřídka, která však podle našeho názoru ovlivňovala jeho duševní rozpoložení i době, kdy pracoval na návrhu sochy.

Bartholdi byl blízkým přítelem italského revolučního hrdiny Giuseppa Garibaldiho, vůdčího představitele a bojovníka hnutí za sjednocení Itálie známého jako *Risorgimento*. Garibaldi je spolu s politiky Camillem Bensem, hrabětem Cavourem a Giuseppem Mazzinim považován za jednoho ze zakladatelů moderní Itálie. Říkalo se, že Cavour je „mozkem“ *Risorgimenta* a Mazzini jeho „spirituální hnací silou“. V tomto smyslu byl Garibaldi bojovou silou hnutí nezbytnou k jeho realizaci. Jeho slavný bonmot, „Potřebuji hbitou ruku spíše než hbitý jazyk!“, dobře vystihuje povahu tohoto pozoruhodného člověka. Není tedy divu, že si vysloužil svými hrdinskými činy vykonanými jak v Itálii, tak také během revolučních bojů v Jižní Americe přezdívku „hrdina dvou světů“ – podobně jako před ním markýz de La Fayette.

Garibaldi se narodil v Nice a řadu let sloužil jako námořník v obchodním loďstvu. V roce 1833 se v Marseille setkal s velkým italským vlastencem Giuseppem Mazzinim, který ho získal pro takzvanou Mladou Itálii, skupinu stojící v čele italského národního hnutí. Charismatický Mazzini měl na Garibaldiho, který ho

celý život nazýval svým „mistrem“, hluboký a trvalý vliv. Mezi členy osvobozenec-kého hnutí byli zvláště aktivní svobodní zednáři¹⁸ a horlivým zednářem byl i Mazzini, často nazývaný „apoštolem italské republiky“. V roce 1864 dosáhl v lóži *Grand Orient Palermo* 33. stupně Skotského ritu.¹⁹

Garibaldi byl v roce 1833 iniciován do tajné společnosti *Carbonari*²⁰ a řádné iniciace do svobodného zednářství se mu dostalo v roce 1844. V roce 1862 se stal v Palermu zednářem 33. stupně a v roce 1864 byl ve Florencii zvolen velmistrem veškerého italského zednářství. V roce 1870 za pruského obležení Paříže přispěchal – hrdina jako vždy – v čele kontingentu italských dobrovolníků na pomoc nově vyhlášené francouzské třetí republice, jejímž prvním prezidentem byl zednář Léon Gambetta.²¹ Za jeho vojenské úspěchy v bojích proti Prusům mu Gambetta nabídl členství v pařížském Národním shromáždění. V roce 1880 se Garibaldi stal členem „egyptského“ Memphiského zednářského ritu a o rok později byl jmenován prvním generálním velmistrem „sjednoceného“ zednářského řádu *Ancient and Primitive Rite of Memphis-Misraïm*.²²

„Skvělé místo“ pro globální talisman

A právě ve Francii během onoho vojenského tažení v roce 1870 byl Garibaldi představen sochaři Augustu Bartholdimu, který v té době zastával ve francouzské armádě pozici majora. Bartholdi pak byl po nějakou dobu Garibaldiho *aide-de-camp*, osobním pobočníkem, ale již po několika měsících odešel do Ameriky, aby tam „oslavil republiku a svobodu“. Do New Yorku dorazil v červenci 1871. Už když vjížděl do přístavu, měl pocit, že právě zde by jednou měla stát jeho obrovská „socha Svobody“:

Pohled, se kterým se setká každý, kdo přijíždí do New Yorku, je úžasný... Když se člověk takřikajíc probudí uprostřed onoho vnitřního moře plného lodí ... je to vzrušující. Je to skutečně Nový svět... Našel jsem skvělé místo. Je jím Bedloe's Island ležící uprostřed zálivu ... přímo proti Narrows (průliv mezi Brooklynem a Staten Islandem), jež jsou tak říkajíc branou do Ameriky.²³

Ve Spojených státech Bartholdi využil doporučujících dopisů několika vysoce postavených francouzských zednářů. Setkal se s mnoha významnými osobnostmi i s veterány občanské války, například s Henrym Wadsworthem Longfellowem, Horacem Greeleym, senátorem Charlesem Sumnerem a také s prezidentem Ulysem S. Grantem. Každému z nich představil svou velkou myšlenku a ukazoval náčrty i model sochy, kterou nyní nazýval „Svobodou přinášející světlo světu“.

Projekt měl samozřejmě úspěch a dodnes je mocným globálním talismanem stojícím v newyorském přístavu. Velmi intenzivní zednářská spoluúčast na celé této záležitosti je nyní veřejně deklarována, a to na bronzové desce umístěné 5. srpna 1984 na sokl sochy. Stojí na ní toto:

Na tomto místě položil 5. srpna 1884 William A. Brodie, velministr zednářů státu New York, základní kámen podstavce sochy „Svoboda přinášející světlo světu“. Přítomni této události byli členové Grand Lodge, představitelé vlády Spojených států a vlády Francie,

důstojníci armády a námořnictva, členové zahraničních diplomatických delegací a další významní občané. Tuto desku věnují zednáři města New Yorku v upomínku 100. výročí této historické události.

M. W. Calvin O. Bond, velmistr

P. W. Robert G. Singer, zástupce velmistra

M. W. Arthur Markwich, předseda Zednářského výboru na oslavu 100. výročí

5. srpna 1984²⁴

Když byl během původního obřadu 5. srpna 1884 velmistr William Brodie dotázán, proč by mělo základní kámen sochy Svobody položit právě zednářské bratrstvo, odpověděl těmito slovy:

Neexistuje organizace, jež by udělala více pro podporu svobody a pro osvobození člověka z okovů nevědomosti a tyranie než svobodní zednáři.²⁵

Totěž bychom ovšem mohli říci i o gnosticích a hermetických po všechna minulá staletí, ať už v místě jejich vzniku, v egyptské Alexandrii, nebo později, v jejich středověkých inkarnacích, katarské a renesanční. Vždyť cílem všech těchto „podvrtných“ náboženství, ať už je učil Valentinus, nebo Mání, Bruno, nebo Campanella, bylo vpravdě osvobození lidstva „z okovů nevědomosti a tyranie“.

Krátká odbočka: Věříme v Boha

Někdy máme sklon zapomínat nebo plně nedocenit náboženský zápal Otců zakladatelů Spojených států amerických, kteří často jednali, jako by byli inspirováni, ba přímo řízení „Boží prozřetelností“. Během událostí, které vedly k válce za nezávislost a sepsání ústavy, chápali jejich hlavní protagonisté, zejména George Washington a Benjamin Franklin, svou situaci tak, že pracují v intencích „Božské prozřetelnosti“ a že vytvoření nového národa se odehrává pod Boží „patronací“. Přesněji řečeno, považovali „Ameriku“ za součást „Božího plánu“ pro celé lidstvo.

Můžeme si tedy klást otázku – lépe řečeno, tato otázka jaksi sama prosí, aby byla položena – *jakého* „Boha“ vlastně měli Otcové zakladatelé na mysli. Neboť zde existuje velmi silná pravděpodobnost, že Bůh, pod jehož ochranou se cítili být, nebyl křesťanským božstvem v žádném myslitelném konvenčním smyslu, ale spíše oním „Velkým architektem všehomíra“ – specifickým „Bohem“ zednářů, reprezentovaným písmenem „G“ na zednářské zástěře Washingtona, Franklina a dalších osobností, které sehrály klíčovou roli při vzniku Spojených států.

Představa, že americká republika a její lid jsou pod přímou ochranou nebes a odsud jsou i řízeni, je jasně patrná na pečeti Spojených států – ztělesňuje ji onen slavný symbol pyramidy s „okem prozřetelnosti“ v trojúhelníku – jejím pyramidionu – vznášejícím se nad ní. Tento zvláštní symbol se vyskytoval v různých variantách a měl sloužit k připomenutí přítomnosti Všemohoucího, a to nejpozději od časů starých Egyptanů – pro ně to bylo oko boha Slunce bdícího nad lidstvem. Nápis na pečeti *Annuit cœptis* (On [Bůh] shlíží s přízní na naše konání) jistě dostatečně potvrzuje tento náhled.

Graham Hancock a Robert Bauval patří k předním alternativním historikům. Jsou rozkročení mezi Západem a arabským světem a hluboko pod povrchem tradiční historie odkrývají *velkou hru dějin*; gigantický projekt zasahující celý svět, jehož cílem je nastolení „nového uspořádání světa“.

Velká hra dějin začíná v hlubinách zlatého věku lidstva. V těch dobách prošla řada lidí – mužů i žen nově obrácených na víru i jejich učitelů – náročnou iniciací do tajného náboženství, které chtělo napravit svět.

Knihy nás zavádí do měst, jako je Heliopolis nebo Luxor, Toulouse, Florencie, Řím, Paříž, Londýn, New York a Washington. Čtenář v ní najde příběh plný romantických zápletek a intrik, heroismu i víry, jehož hrdiny jsou staroegyptští kněží znalí astronomie, křesťanští gnostikové, hermetičtí mudrcové, učení Židé, arabští vědci, okcitéanská hrabata, katarští *perfecti*, templáři, renesanční mágové, rosekruciánští „neviditelní“, bavorští Ilumináti, svobodní zednáři i američtí prezidenti.

Autoři jsou našimi průvodci na intelektuální pouti, která rozhodně stojí za to, neboť na jejím konci se zvedá závoj a odhaluje podivuhodný svět, který existuje od nepaměti, avšak skrytý zrakům nezasevěnců.

Dnes ovšem velká hra dějin již dávno není zápasem utlačovaných s utlačovateli nebo bitvou mezi silami dobra a zla; změnila se totiž v nebezpečnou kolizi dvou kultur nahlížejících na budoucnost světa – a to je znepokojivé – velmi rozdílnými způsoby.

GRAHAM HANCOCK je autorem knih *Fingerprints of the Gods (Otisky božích prstů)*, *The Sign and the Seal*, *Underworld*, *Supernatural (Hledání nadpřirozena)* a dalších. Ve svých knihách, z nichž se mnohé staly bestsellery, zkoumá mystéria historie a je významným a světově uznávaným badatelem v oblasti alternativní historie.

ROBERT BAUVAL novátorským způsobem zkoumá vztahy mezi pyramidami v Gíze, takzvanými *Texty pyramid* a astronomií. Výsledky svých výzkumů publikoval v celosvětově úspěšné knize *The Orion Mystery (Souhvězdí Orionu a tajemství pyramid)*. K jeho nejnovějším knihám patří *The Egypt Code* a *Black Genesis*.

www.anag.cz

ANAG
ANDRAGOGOS
AGENCY